

Kā liela ģimene

RTU Inženierzinātņu vidusskolas pirmais izlaidums

Foto: RTU IZV

Sarunas, baloni un kliņģeris – skolēni savā klasē atzīmē Pēdējo zvanu

Sirsnīgi, inteligenti, talantīgi – tādi ir Rīgas Tehniskās universitātes Inženierzinātņu vidusskolas (RTU IZV) pirmā izlaiduma klases jaunieši, pavisam kopā 14 puīši un 10 meitenes.

Klases audzinātājs un angļu valodas skolotājs **Guntis Zenfs** par pēdējo trīs gadu darbu saka – *hard, but rewarding* (angļu. val. – grūts, bet pilns gandarījuma). IZV pirmajā darba gadā “Energija un Pasaule” jau aprakstīja tā brīža 10. klases ikdienu (sk. B. Roga “Izcilnieki aug par personībām”, E&P Nr. 5 (94), 2015). Tagad jaunieši ir pieauguši un skolā ir arī mikroviļņu krāsns, kur sildīt pusdienas. Tomēr dažas lietas palikušas nemainīgas – zinātkāre un *pareizā attieksme* joprojām ir šo jauno cilvēku kredo.

Skolas skaistums – domājoši cilvēki

– Kādas ir izjūtas pirms izlaiduma?

Guntis Zenfs: Kā pēc labi padarīta darba. Esam sasnieguši savus mērķus. Vai ir kaut kāds žēlums? Laidam, nē. Man nav nostalgijas – ārprāts, bērniņi beidz vidusskolu, šausmas. Nē, viņi iet savā dzīvē. Izdarījām to, ko vajadzēja – bijām komanda.

Roberts Dobelis: Man gan ir mazliet žēl, ka tūlīt

pašķirsimies un tikai daži pa retam satiksimies. Būs speciāli jāorganizē salidojumi.

Pēteris Zvejnieks: Pietrūks kompānijas – šīs skolas skaistums ir domājoši cilvēki. Šeit mēs ceļam cits citu augšup. Piemēram, mēs ar Ernestu reiz nokavējām fizikas stundu – pusdienu starpbrīdī aizrunājāmies par komunismu un kapitālismu.

Roberts: Nekas jau nebeidzas, un ir jāskatās nākotnē. Būs atkal jauni draugi, jaunas emocijas – dzīve iet uz priekšu, nekas neapstājas!

Guntis: Tu runā tā, it kā būtu kājas pazaudējis (*visi smejas*). Pēc izlaiduma mums ir ceļojums pa Eiropu. ZZ čempionātā (Latvijas skolēnu sporta un prāta spēles) 1. vietu norāvām! Berlīne, Amsterdama un Parīzes Disnejlanda!

Tās beigas būs septembrī, ceļojuma noslēgumā – *this is it*, “nometīsim mikrofonu”.

Pēteris: Ja mēs meklējam to lūzuma punktu, tad tas nav šodien, šeit un tagad. Man lūzuma punkts iestājās jau aprīļa beigās – pārņēma atklāsme, ka skola beidzas. Jūtu atvieglojumu – nevis no IZV, bet no skolas vispār. Beidzot tie 12 gadi ir galā, esmu pabeidzis vispārējo izglītību.

Guntis: ...neko neesmu sasniedzis...

Pēteris (*smejas*): ...neko neesmu sasniedzis, tieši tā, bet tagad varēšu mēģināt kaut ko sasniegt.

– Runājot par lūzuma punktiem – kā klase pārvarēja grūtus mirkļus, nepatīkamas situācijas? Vai vispār bija kādas problēmas?

Guntis: Problēmas bija 11. klasē – mēs ne vienmēr skatījāmies vienā virzienā. Septiņpadsmitgadīgām skolēnam svarīga ir viņa privātā dzīve. Skolēnu lielās personības neatbilda skolas prasībām.

Pēteris: Pārlietu daudz brīvdomāšanas. Tāda ir tā sistēma, ka brīvdomāšana tiek nogalināta. Ne IZV tik konkrēti...

Rebeka Anna Lipiņa: Mēs bijām pieraduši, ka esam pirmie un vienīgie, ka mūsu viedokli ņem vērā un ka varam kaut ko mainīt. Piemēram, mēs pieprasām kori, mums iedod kori. Mums likās, ka varam tikai pieprasīt. Šķita – tagad visu izmainīsim, jo zinām, kā ir labāk. Mums gribējās revolūciju.

Pēteris: Mēs bijām pirmie, kas veidoja šablonu.

Roberts: Bija svarīgi atrast zelta vidusceļu – visi ir tikai cilvēki, visi kļūdāmieši. Kopā strādājām, lai atrastu vienu virzienu, kurā skatīties.

Guntis: Tas bija baigi smagi. Daudz ko sakārtoja laiks. Kaut kā noturējām to visu kopā.

Svece stikla traukā

– Cik svarīgi ir tas, ka jaunieši interesējas ne tikai par zinātni, bet arī kultūru, mākslām?

Jorens Āboliņš: Tas ir tiešām svarīgi. Es, piemēram, nevaru iedomāties Vladislavu (Aščeulovu) bez klavierēm.

Guntis: Ja skolēns ļoti labi dara savu darbu akadēmiskajā vidē, tad tikpat nozīmīga ir arī kaut kāda paralēla darbība. Piemēram, Roberts spēlē ģitāru un brauc ar skrituļdēli.

Ir svarīgi pilnīgi atslēgties no skolas un darīt kaut ko pavisam citu. Man liekas, šī ir vienīgā skola Latvijā, kur 98% māc zoli spēlēt!

Rebeka: Man patīk, ka jūs teicāt – atslēgties.

Pēteris: Cilvēks var iecentrēties uz vienu lietu, bet nevajadzētu. Ja cilvēks sāk iet to vienu ceļu, viņš apjūk, apmaldās. Tas, ka nodarbojamies ar mākslu un mūziku, izklaidējamies un sportojam, notur mūs uz pareizā ceļa. Tas mums palīdz.

Guntis: Apjūk, apmaldās, izdeg, apnik arī galu galā. Cik var vienu un to pašu visu laiku darīt? Cilvēks vienkārši aiziet *pa pieskari*.

Pēteris: Nedrīkst stagnēt!

Ernests Tomass Auziņš: Kamēr šeit mācījos, parāli braucu uz Olaini – gāju gan mūzikas, gan mākslas skolā. Mūzikas skolu pabeidzu tīri labi – mācījos vijoles un arī alta spēli. Spēlēt altu piedāvāja vijoles skolotāja – tagad māku spēlēt abus instrumentus. Ar mūziku vēl joprojām nodarbojos – spēleju divos orķestros.

Roberts: Kādam pietika laika arī pastrādāt...

Guntis: Nav tā, ka tikai jāmacās un jāmacās. Viņiem tie sasniegumi nāca organiski. Es nesaku, ka viegli, bet... Viņi ir tādi paši jaunieši kā visi pārējie.

Pēteris: Mēs mācījāmies paši savas interesēs.

– 10. klasē apspriedāt Jorena ideju par lidojošo slotaskātu kā “Harijā Poterā”. Kā veicies ar šo un citām radošām idejām?

Rebeka: Viņš taču muldēja.

Pēteris: Mums top radošas idejas, bet tās nāk un iet.

Roberts: Man ir viens labs draugs no Rīgas Valsts 1. ģimnāzijas, kurš ļoti priecājās satikt mūsu klasi manā dzimšanas dienā. Viņš ienāk svinību telpā un redz – skolēni sēž pie sveces, kas ielikta stikla traukā, un ar salvešu palīdzību mēģina izskaidrot, kāpēc liesma atstaro vienu vai divas reizes.

Rebeka: Lielākā ideju ģenerēšana notiek Jauno inženieru, kā arī projektu nedēļās. Tad mums nenotiek mācību stundas – tiek dots uzdevums un mēs liekam galvas kopā. 10. un 11. klasei šogad vajadzēja izdomāt, kā pārstrādāt atkritumus. Viņiem bija ļoti oriģinālas idejas. Kaut gan – viss jaunais ir labi aizmirsts vecais. Mums tagad ir dzērienu automāti, kuros mēs ikreiz no jauna piepildām vienu un to pašu pudeli. Kā padomju laikos ar gāzēto ūdeni.

Roberts: Pirms gada mums bija jāizveido projekts mājai – kā pievadīt ūdeni, ko iesākt ar notekūdeņiem, kā nodrošināt apkuri.

Pēteris: Tas pats ZZ čempionāts – pusfinālā bija jāizveido raķete un pie tās lielākoties strādāju es, Paulis (Lauzēns) un Artūrs (Mucenieks). Bija ļoti aizraujoši izdomāt, kā pudelē iegūt ļoti augstu spiedienu. Pudele principā tur apmēram 3 atmosfēras, bet mēs spiedām apmēram 12 atmosfēras. Drošais variants bija 11,3 (*visi smejas*).

Ernests: Raķete uzlidoja super augstu.

Pēteris: Kādi 70 metri bija. Tad nokrita un sašķīda, bet bija forši! (*smejas*).

Meitenes, bāziet pirkstus rozetē!

– Rebeka, kāpēc Tava izvēle krita par labu Inženierzinātņu vidusskolai?

Rebeka: Es gribēju būt sieviete zinātnē. Man jau pirms vidusskolas bija diezgan skaidrs – būšu ķīmijas doktore, darbošos zinātnē ķīmijā.

Kad runā par to, ka zinātnē ir par maz sieviešu, jāsaprot – tas nav tāpēc, ka sievietes inženierzinātnēs būtu mazāk spējīgas nekā vīrieši. Vidusskolā runāju ar savu ķīmijas skolotāju un viņa man jautāja: vai esi strādājusi organiskās sintēzes laboratorijā un vai vari to izturēt? Viņa mani arī brīdināja, ka sieviete, kurā strādā laboratorijā, tajā brīdī nedrīkst palikt stāvoklī. Ja viņa izlemj, ka vēlas bērnus, tad kādu gadu nestrādā vispār. Tas nav efektīvi arī no darba devēja viedokļa.

Foto: RTU IZV

ZZ čempionāta pusfinālā – gatavi aizstāvēt skolas godu un pierādīt sevi kā īstu komandu

Mēs visas šajā skolā laužam muļķīgus stereotipus par sievietēm. Zinātne ir par to, ka vairākas jomas saliek kopā, lai radītu inovācijas. Mēs esam spējīgas tās radīt, jo mums labi padodas arī humanitārās un sociālās zinātnes.

Roberts: Forši, ka ir meitenes.

Pēteris: Zinātnē neskatās uz dzimumu. Kā vispār var salīdzināt divus cilvēkus? Ja salīdzina, tad tev ir augstāka vidējā atzīme nekā man.

Rebeka: Es domāju, ka tas stereotips jau ir ģimeņu līmenī. Vajag ieskrūvēt spuldzīti – neprasis to meiteņei, prasis zēnam! Zēns būs iemācījies, kā ieskrūvēt spuldzīti. Varbūt tāpēc puīši kaut ko vairāk saprot fizikā.

Pēteris: Varbūt tehniski domājošiem tēviem vajadzētu saukt savas meitas garāžā, lai tās palīdzētu viņiem.

Roberts: Daudzas lietas, ko esmu darījis, man neviens nav mācījis. Esmu vienkārši mēģinājis un smagi izgāzies. Iespējams, mēs, puīši, mazāk domājam ar galvu, jo meitenes domā – varbūt tur ir elektrība... bet čaļi domā – ooo, tur ir elektrība! Meitenes secina, ka tur labāk nevajag līst, bet čaļi – varbūt es tur varu kaut ko interesantu izdarīt! (*visi smejas*).

Pēteris: Varbūt tur ir tā vīriešu un sieviešu atšķirība, ka...

Roberts: ...mēs ieskrienam sienā un saprotam – ā, tā siena ir cieta, varbūt nākamreiz vajadzētu...

Pēteris: ...pameģināt lēnāk! (*visi smejas*).

Roberts: Es nezinu, kā domā pašas meitenes, bet šajā skolā ne reizi neesmu dzirdējis, ka meitenes un zēni būtu atšķirīgas kategorijas. Katrs skolēns tiek vērtēts kā indivīds, kā cilvēks – par to, kas viņš ir.

Rebeka: Meitenes šeit nav *nospiešanas* – mēs jūtamies ļoti mīlētas. Atceros, man 10. klasē bija pārsteigums, ka jūs, zēni, paturat durvis. 8. martā

vienmēr apsveicāt – kūkas cepāt, balonus dāvinājāt.

– Ko jūs novēlētu tiem jauniešiem, kuri tagad, piemēram, Mazsalacā, sēž mājās un domā – Rīgā ir tāda Inženierzinātņu vidusskola. Varbūt pamēģināt?

Pēteris: Gribētos teikt, lai nebāž pirkstus rozetē, bet mūsu iepriekšējā tēma, iespējams, noved pie tā, ka meitenēm vajadzētu iebāzt pirkstus rozetē (*visi smejas*).

Ernests: Tas būtu labs virsraksts: meitenes, bāziet pirkstus rozetē – saka IZV puīši! (*visi smejas*).

Manuprāt, vajadzētu saprast, ka šeit būs daudz jādara pēc paša iniciatīvas.

Rebeka: Mums, piemēram, bija jātaisa prezentācijas matemātikā. Ja kādā citā skolā uzdotu gatavot prezentācijas matemātikā, vai kāds to vispār darītu? Te dažiem bija interese atnest pašus sarežģītākos uzdevumus!

Roberts: Uz IZV nenāk atpūsties. Nav tā, ka būtu super grūti vai ka tikai jāsež pie grāmatām. Tomēr jāsaprot, ka būs jāiegulda darbs. Visi mācībspēki būs gatavi nākt pretī, bet tev arī pašam ir kaut kas jādod.

Rebeka: Ir arī jāriskē. Kas neriskē, tas nevinnē!

Roberts: Nākamajiem skolēniem tas riska faktors varbūt būs mazāks, jo viņi tagad lasīs mūsu teikto. Mēs, 12. klases skolēni, īsti nezinājām, uz ko piesakāties. Cerējām, ka būs labi – nu okei, riskēsim. Es domāju, ka mēs visi tagad esam precīgi par savu izvēli.

Pēteris: Pie skolas kāpnēm ir lasāms ļoti labs citāts – “nebaudies, būs grūti, nepadodies”. Galvenais ir iestāties – būs grūti, bet no tā nevajag baidīties.

Rebeka: Cilvēks panes tik daudz, cik viņam uzliek.

Pēteris: Neviens vēl nav salūzis... līdz galam (*visi smejas*).

Foto: RTU IZV

Pie Eiropas Kodolpētniecības centra Ženēvā, Šveicē

Parādīja virzienu, bet kustējās paši

– Ko esat iemācījušies cits no cita?

Roberts: Ļoti daudz uzzināju no otra Roberta (Pavlovska). Viņš man atvēra acis. Iemācīja, ka tik daudz var paveikt tieši skolas laikā – vienkārši jāgrib darīt. Tie, kas čikst, ka darbu nevar atrast – es domāju, ka tur ir tīri attieksmes problēma. Tas, ka negribas darīt...

Pēteris: ...ambīciju arī trūkst.

Roberts: Visi čikst, ka nav naudas. Patiesībā arī naudas pietiek! Vajag atrast motivāciju – tālāk jau viss ir paveicams.

Rebeka: Daudz iemācījāties no klases audzinātāja. Guntis ir ļoti atvērts, māc komunicēt ar jauniešiem. Kad mums 11. klasē bija tie lūzuma punkti, viņš uzklauzīja un palīdzēja. Atceros, audzinātājs teica – mēs nekonkurējam savā starpā, mēs ejam kā komanda.

Ernests: Guntis ļāva mums izpausties. Viņš parādīja virzienu, kurā iet, bet kustējāties mēs paši.

Roberts: Skolotājs mācēja visam pieiet ar humoru. Mācēja pareizā brīdī pajokot, uzlabot gaisotni, kad visi bija drūmi.

Pēteris: Viņš mūs ļoti labi sagatavoja IELTS eksāmeniem (Starptautiskā angļu valodas eksaminācijas sistēma). Kad stundas pasniedz nestandartā nestandarta cilvēks, tas piesaista vairāk.

– Par ko jūtaties pateicīgi šai skolai?

Rebeka: Par paziņām, kontaktiem, draugiem, sponsoriem, atbalstītājiem. Par satiktiem, iepazītiem cilvēkiem. Par iespējām, kas mums ir sniegtas. Ja mums bija idejas vai vajadzēja palīdzības, tad vienmēr varējām meklēt atbalstu.

Es pati esmu no Rīgas, bet citiem dzīve Rīgā ir daudz devusi, paplašinājusi redzesloku. Mēs arī bijām

Ženēvā, Eiropas Kodolpētniecības centrā!

Artūrs Mucenīks: Katrs aizies savā virzienā, bet, ja vajadzēs, varēšu piezvanīt klasesbiedriem un pajautāt, kā būs, ja es izdarišu tā vai citādi, un viņi zinās atbildēt. Vēl es jutos pateicīgs par to, ka, mācoties vidusskolā, patiešām sapratu, ko gribu darīt. Ieguvu daudz jaunu zināšanu, apskatīju lietas no dažādām pusēm. Šeit es uzzināju, kas man patīk. Iešu studēt medicīnu.

Ernests: Man patīk bioloģija.

Artūrs: Es mācīšos 15, bet tu 3 gadus (*smejas*). Ja varētu divas augstākās izglītības iegūt paralēli par budžeta līdzekļiem, es noteikti padomātu...

Roberts: Es esmu iestājies RBS (Rīgas Biznesa Skola, RTU struktūrvienība). Piedaloties nometnē, ieguvu RBS apmaksātas mācības – būšu teju vienīgais, kas tur mācīsies bez maksas.

Pēteris: Vladislavs studēs Kembridžā, Roberts Pavlovskis studēs Itālijā.

Jorens: 10. klasē gribēju braukt uz Masačūsetu – tolaik biju sācis skatīties seriālu *The Big Bang Theory*. Tagad domāju, ka varbūt tomēr studēšu Latvijā.

Roberts: Ja vajadzētu īsi noformulēt, par ko jūtos pateicīgs, skanētu šādi: cilvēki, vide un pieredze.

Ernests: Visforšākais ir tie cilvēki... mēs visi pazīstam cits citu. Kā liela ģimene.

Roberts atzīst – ja varētu vidusskolas laiku atkārtot, tad ļoti labprāt to darītu. Viņš un daudzi citi viņa klasesbiedri, kuru mājas atrodas ārpus Rīgas, izmantoja RTU Dienesta viesnīcas pakalpojumus – IZV skolēniem tie ir bez maksas.

Novēlam jauniešiem nezaudēt vēlmi mācīties un būt veiksmīgiem un laimīgiem savā dzīves ceļā! E&P

Ar RTU IZV topošajiem absolventiem un viņu skolotāju Gunti Zenfu sarunājās Anna Šuvajeva